

Titulació	Tipus	Curs
Psicologia	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Balada Nicolau

Correu electrònic: ferran.balada@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No existeixen prerequisits específics, si bé s'aconsella haver cursat les assignatures bàsiques de l'àrea de Psicobiologia

Objectius

L'assignatura de Psicoendocrinologia forma part de la matèria de Psicobiologia. És una assignatura de 6 crèdits optativa que es cursa habitualment en quart curs. Forma part de les mencions de Psicologia Clínica de la Infància i de l'Adolescència i de la de Psicologia Clínica a Edat Adulta.

Els objectius de l'assignatura són el coneixement de les bases biològiques, en els seus aspectes neuroendocrins, de la conducta normal i de la psicopatologia, així com dels trastorns psicològics associats a alteracions endocrines. També són objectius de l'assignatura el coneixement i la interpretació de nous mètodes diagnòstics (proves dinàmiques endocrines,...).

Competències

- Analitzar textos científics escrits en llengua anglesa.
- Fer revisions sistemàtiques a partir de la consulta de les diferents fonts documentals en psicologia per a recollir, ordenar i classificar dades i materials de recerca.
- Identificar, descriure i relacionar la biologia de la conducta humana i les funcions psicològiques.
- Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.
- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar, sintetitzar i resumir la informació de textos científics i professionals.
2. Analitzar textos científics escrits en llengua anglesa.
3. Descriure els canvis hormonals que es produeixen al llarg del cicle vital.
4. Descriure els diferents tipus d'hormones i els seus mecanismes d'acció.
5. Descriure l'anatomia i la fisiologia de les principals glàndules endocrines.

6. Emprar sistemes de documentació científics.
7. Identificar i descriure les bases hormonals en la conducta normal i anormal.
8. Planificar una recerca bibliogràfica o de referències tant en bases de dades informatitzades com en biblioteques i hemeroteques.
9. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Continguts

BLOC A: ASPECTES BÀSICS EN PSICOENDOCRINOLOGIA

Tema 1. Bases moleculars i anatòmiques en Psicoendocrinologia.

- a) Bases moleculars de la comunicació intercel·lular: Tipus de senyals entre cèl·lules
- b) Fonaments moleculars d'endocrinologia: Tipus bioquímics d'hormones. Síntesi i secreció hormonal. Regulació de la secreció hormonal. Transport d'hormones. Metabolisme hormonal. Receptors hormonals. Mecanismes d'acció hormonal. Mesures hormonals
- c) Fonaments anatòmics d'endocrinologia: Glàndules endocrines. Relacions sistema nerviós, endocrí i immunitari.

Tema 2. Homeòstasi i Psicoendocrinologia.

- a) Hormones i regulació del balanç hídric. Alteracions del balanç hídric: Diabetis insípida i Polidípsia.
- b) Hormones i regulació de l'alimentació. Alteracions del metabolisme: Obesitat, Anorèxia Nervosa i Bulímia.
- c) Hormones i regulació dels ritmes biològics. Alteracions associades a ritmicitat: jet-lag, torns laborals, síndrome premenstrual, trastorn afectiu emocional.

Tema 3. Hormones i aspectes evolutius dels éssers vius.

- a) Fisiologia endocrina de l'embaràs i el part. Alteracions associades a la gestació i el part.
- b) Efectes perinatals de les hormones. Efectes de les alteracions perinatals de les hormones en la conducta i el sistema nerviós. Disruptors endocrins.
- c) Hormones i pubertat. Alteracions del creixement.
- d) Hormones i envelliment

BLOC B: ASPECTES CLÍNICS EN PSICOENDOCRINOLOGIA

Tema 4. Trastorns conductuals en endocrinopaties (Endocrinopaties).

- a) Malalties hipofisiàries
- b) Malalties tiroïdals
- c) Malalties corticosuprarenals
- d) Malalties medul·la adrenal
- e) Malalties gonadals

f) Malalties de l'eix somatotropinèrgic

g) Malalties paratiroidals

h) Malalties pancreàtiques

Tema 5. Alteracions endocrines en trastorns neuropsiquiàtrics.

a) Trastorns d'inici en la infància o l'adolescència

b) Trastorns per ús de substàncies psicoactives

c) Esquizofrènia

d) Altres trastorns psicòtics

e) Trastorns de l'estat d'ànim

f) Trastorns per ansietat

g) Trastorns dissociatius

h) Malalties neurològiques

i) Efecte dels tractaments psiquiàtrics

j) Mètodes diagnòstics endocrins en psicopatologia.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	24	0,96	3, 4, 5, 7
Seminaris	12	0,48	3, 4, 5, 7
Tipus: Supervisades			
Tutoria	1,5	0,06	
Tipus: Autònomes			
Estudi	50	2	
Lectura de textos, monografies i articles	40,5	1,62	
Redacció de treballs	20	0,8	

La metodologia que s'utilitzarà serà la següent:

Classes teòriques

Estudis de casos: Seminaris sobre casos endocrinològics.

Treball autònom: Els estudiants i estudiantes han de preparar dos treballs, un individual i un altre en grup,

sobre aspectes relacionats amb la Psicoendocrinologia. Aquests treballs es realitzaran a través d'una aplicació wiki.

Altres activitats a través del campus virtual que inclouen l'elaboració d'un glossari o la participació en fòrums.

Les classes s'imparteixen en català

Utilització de la IA

Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament per a la correcció de textos o traduccions per a les evidències 1,2 4 i 5. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquestes activitats avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Ev1 - Prova Escrita - Bloc A	20%	0	0	3, 4, 5
Ev2 - Prova Escrita - Bloc B	20%	0	0	3, 7
Ev3 - Treball individualitzat amb Wiki	10%	0	0	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9
Ev4 - Treball en grup mitjançant wiki	10%	0	0	3, 7, 9
Ev5 - Prova Final escrita	30%	2	0,08	3, 4, 5, 7
Ev6 - Participació en les activitats de l'aula	10%	0	0	6, 9

Aquesta assignatura no preveu l'avaluació única.

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant: exàmens escrits, tasques individuals i/o en grup, presentacions i/o discussions de texts en classe. El lliurament de la traducció de les proves d'avaluació presencials es realitzarà si es compleixen els requeriments establerts en l'article 263 i es realitza la seva sol·licitud la setmana 4 telemàticament (e-formulari) (més informació al web de la facultat).

Cadascun d'aquests tres apartats tindrà assignat un pes específic a la qualificació final:

- 2 Proves escrites virtuals (Ev1 i Ev2), amb un pes del 20% cadascuna, en les que s'haurà de respondre de forma individual a diferents qüestions plantejades a partir de casos clínics relacionats amb el temari. La primera es realitzarà entorn del primer període avaluatiu (setmana 9), mentre que la segona es realitzarà al final del trimestre (setmana 14-15). El retorn d'aquestes activitats avaluatives es realitzarà per escrit, amb indicació dels criteris de correcció, en un terme màxim de tres setmanes des de la realització de l'activitat.
- 1 prova escrita final (Ev5) presencial, amb un pes del 30%. Segon període avaluatiu. El lliurament de la traducció de les proves d'avaluació presencials es realitzarà si es compleixen els requisits establerts en

l'article 263 i es realitza la seva sol·licitud la setmana 4 telemàticament (E-FORMULARI) (més informació al web de la Facultat). El retorn d'aquesta activitat avaluativa es realitzarà per escrit, amb indicació dels criteris de correcció, a la web de l'assignatura en els cinc dies posteriors a la realització de l'activitat.

- Tasques individuals i/o en grup: s'avaluaran treballs individuals (Ev3) i en grup (Ev4) amb un pes global del 20%. En concret hi haurà feina individualitzada que tindrà un pes del 10% de la nota final i feina en grup amb un pes del 10% de la nota final. Aquests treballs es faran amb el suport de sistemes wiki. S'han d'entregar al final del trimestre (setmana 15). En aquestes activitats es realitzarà una revisió no avaluativa per parells a la darrera quinzena de novembre mitjançant l'activació d'una tasca específica al moodle. L'avaluació final es realitzarà a càrrec del professorat i el retorn serà al mes de gener, abans de la setmana d'avaluacions.
- Participació en les activitats docents (Ev6), tant presencials com virtuals amb un pes global del 10%. La valoració global, amb el corresponent retorn, es realitzarà per escrit, al mes de gener, abans de la setmana d'avaluacions.

D'acord amb l'Art 116, punt 10 Normativa UAB, en cas que l'estudiant faci qualsevol irregularitat (còpia, plagi,...) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura/mòdul, la qualificació final serà 0.

Per qualsevol dubte, a la pàgina web

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html> podeu consultar les pautes d'avaluació de la titulació de psicologia de la UAB

Nota Global

La nota global s'obtindrà a partir de la mitjana ponderada de cadascuna de les evidències d'aprenentatge.

Prova de recuperació

Encas de no haver aprovat l'assignatura (nota igual o superior a 5) l'estudiant es podrà presentar a una prova de recuperació en el període de recuperacions per a millorar la nota de les evidències d'aprenentatge corresponents a les proves escrites, sempre que compleixi els dos apartatssegüents:

- a) Hagi obtingut una nota final igual o major a 3 punts (entre 3 i 4,8 punts)i
- b) El pes de les evidències presentades equivalguin a un mínim de les 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

La nota final de l'assignatura que assolirà l'estudiant en el cas de superar la recuperació serà d'un cinc (5).

"No evaluable"

L'estudiant constarà com a "evaluable" si ha participat en evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior al 40% de la nota final.

No es preveu que l'alumnat de segona o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Bibliografia

Bibliografía Principal

Feingold, K. R., Anawalt, B., Boyce, A., Chrousos, G., de Herder, W. W., Dungan, K., ... & Wilson, D. P. (2000). Endotext [Internet]. <https://www.endotext.org/>

Holt, E. H., Lupsa, B., Lee, G. S., Bassyouni, H., & Peery, H. E. (2021). *Goodman's basic medical endocrinology*. Academic Press.

Melmed, S; Auchus, R., Goldfine, A., Rosen, C.J. & Kopp, P.A. Williams textbook of endocrinology (15th Edition). Elsevier 2024 (Existe una traducción en castellano de esta edición publicada por Elsevier en 2021)
https://bibcercador.uab.cat/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=414243994

Litwack, G. (2022) Hormones 4th. Ed. Academic Press

Nestler, EJ; Kenny, P.J.; Russo, S.J. & Schaefer, A. (2020) Molecular Neuropharmacology. A Foundation for Clinical Neuroscience. McGraw Hill Education (Se ha publicado una traducción al castellano de la edición de 2015 en versión electrónica por McGraw Hill el mes de febrero de 2017)

Pfaff, D.W. & Joëls, M. (2017) Hormones, Brain, and Behavior (3rd Ed). Academic Press (2 Ed. 2002:
<https://www.sciencedirect.com/science/book/9780125321044>)

Raven, J. P. H., Raven, P., & Chew, S. L. (2022). *The Endocrine System: Systems of the Body Series*. 3rd Ed. Elsevier Health Sciences.

Robertson, R. P. (Ed.). (2022). *DeGroot's Endocrinology: Basic Science and Clinical Practice*. Ed. 8th. Elsevier Health Sciences.

Bibliografia suplementària

Bhadada, S., Das, L., & Pal, R. (Eds.). (2023). *Diagnostic Protocols in Endocrinology*. Springer.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-981-19-6653-8.pdf>

Belfiore, A. & LeRoith, D. (2018) Principles of Endocrinology and Hormone Action. Springer.
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-27318-1>

Brunton, P. J., & Grattan, D. R. (Eds.). (2024). *Neuroendocrine Regulation of Mammalian Pregnancy and Lactation*. Springer. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-51138-7.pdf>

Caldwell, H. K., & Albers, H. E. (2024). *Neuroendocrinology of Behavior and Emotions*. Springer 2024
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-51112-7.pdf>

Challacombe, F., Green, C., & Bream, V. (2022) *Break Free from Maternal Anxiety: A Self-Help Guide for Pregnancy, Birth and the First Postnatal Year*. Cambridge University Press.

Ebling, F. J., & Piggins, H. D. (Eds.). (2020). *Neuroendocrine Clocks and Calendars*. Springer.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-030-55643-3.pdf>

Ergin, A.B.; Kennedy, A.L.; Gupta, M.K.; Hamrahian, A.H. (2015) The Cleveland Clinic Manual of Dynamic Endocrine Testing. Springer. <https://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-13048-4>

Fink, G (2019) Stress Physiology Biochemistry and Pathology. Elsevier.
<https://www.sciencedirect.com/science/book/9780128131466>

Garg, R. K., Hennessey, J. V., & Garber, J. R. (2025) Handbook of Inpatient. Springer International Publishing.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-86099-7.pdf>

Grinevich, V. & Dobolyi, A. (2022) Neuroanatomy of Neuroendocrine Systems. Masterclass in Neuroendocrinology, 12. Springer International Publishing
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-86630-3>

Kleine, B & Rossmanith, WG (2016) Hormones and the Endocrine System. Textbook of Endocrinology. Springer International Publishing 2016 <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-15060-4>

Krauss, G. (2014) Biochemistry of Signal Transduction and Regulation. Wiley-VCH.
<https://onlinelibrary.wiley.com/book/10.1002/9783527667475>

Lovejoy, D. (2005) Neuroendocrinology, an integrated approach. John Wiley & Sons.
<https://doi.org/10.1002/0470027878>

- Martínez Sanchis, S. (2007) Hormonas, estado de ánimo y función cognitiva. Delta publicaciones.
- Molina, P.E. (2018) Endocrine Physiology. 5th McGraw Hill Medical.
- Murphy, D. & Gainer, H. (2016) Molecular Neuroendocrinology: From Genome to Physiology. Willey Blackell
<http://onlinelibrary.wiley.com/book/10.1002/9781118760369>
- Neave, N. (2008) Hormones and Behaviour. A psychological Approach. Cambridge University Press. 2008
- Nelson, R.J. (1996) Psicoendocrinología. Las bases hormonales de la conducta. Ed. Ariel. 1996
- Nelson, R. J. & Kriegseid, L.J. (2022) An Introduction to behavioral endocrinology (6 ed.) Oxford University Press .
- Nelson, Randy J., and Zachary M. Weil, eds. (2022) *Biographical History of Behavioral Neuroendocrinology*. Springer Nature.
- New, M.I.; Lekarev, O.; Parsa, A.; Yuen, T.T.; o'Malley, B.W. & Hammer, G.D. Genetic Steroid Disorders.Elsevier BV, 2014
- Patisaul, H.B. & Belcher, S.M. Endocrine disruptors, Brain, and Behavior. Oxford University Press 2017
<https://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199935734.001.0001>
- Pfaff, D.W.; Kordon, C.; Chanson, P.; Christen, Y. Hormones and Social Behavior. Springer-Verlag 2008
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=229313>
- Russell, J.A. & Shipston, M.J. Neuroendocrinology of Stress. Willey Blackell 2016
<http://onlinelibrary.wiley.com/book/10.1002/9781118921692>
- Spengler, D. & Binder, E. (Eds) Epigenetics and Neuroendocrinology. Clinical Focus on Psychiatry (2 vols.) Springer International Publishing 2016 Vol 1: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-24493-8> Vol 2: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-29901-3>
- Welling, L. L., & Shackelford, T. K. (Eds.). (2019). *The Oxford handbook of evolutionary psychology and behavioral endocrinology*. Oxford University Press.
- Wilkinson, M., & Imran, S. *Clinical Neuroendocrinology: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. (2019). doi:10.1017/9781108149938
- Wolkowitz, O.M. & Rothschild, A.J. (2003) Psychoneuroendocrinology. The Scientific Basis of Clinical Practice. American Psychiatric Publishing, Inc. Washington

Programari

No s'utilitza cap programa específic per a aquesta matèria.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
-----	------	--------	----------	------

(PLAB) Pràctiques de laboratori	111	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	112	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	113	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	114	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	115	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt